| | |
|---|---|
| **สารนิพนธ์เรื่อง** | วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความตกลงทริปส์และกฎหมายสิทธิบัตรในเรื่องมาตรการบังคับใช้สิทธิของกฎหมายไทยกับความตกลงทริปส์ |
| **คำสำคัญ** | ความสอดคล้อง / ความตกลง TRIPS และกฎหมายสิทธิบัตร |
| **นักศึกษา** | น.ส.จารุวรรณ แจ้งสว่าง |
| **อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์** | ร้อยโท ดร.ธนพจน เอกโยคยะ |
| **หลักสูตร** | นิติศาสตรมหาบัณฑิต |
| **คณะวิชา** | บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม |
| **พ.ศ.** | 2551 |


## บทคัดย่อ


ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิต่อยาที่มีสิทธิบัตร 3 รายการ โดยมีเหตุผลปัจจัยด้านยาราคาแพง ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงยาได้ ซึ่งการใช้มาตรการบังคับใช้สิทธินี้เป็นกลไกสำคัญต่อการส่งเสริมการเข้าถึงยา แต่การใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิในกรณีดังกล่าวเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะบริษัทยาข้ามชาติที่มองว่ามาตรการบังคับใช้สิทธิเป็นกลไกที่ขัดต่อการค้าเสรีและเป็นอุปสรรคที่บั่นทอนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ต้องพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายสิทธิบัตรไทยว่ามีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของความตกลง TRIPS หรือไม่ เพื่อมิให้เกิดกรณีข้อโต้แย้งขึ้นในอนาคต

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องของมาตรการบังคับใช้สิทธิของกฎหมายสิทธิบัตรไทยกับความตกลง TRIPS ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ ความตกลง TRIPS ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิไว้ในข้อ 31 ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก จึงมีพันธกรณีที่ต้องปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับความตกลง TRIPS ด้วย และความตกลง TRIPS ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติ ข้อ 31(f) โดยผ่อนปรนให้ประเทศภาคีสมาชิกที่ไม่มีศักยภาพในการผลิตยาตามสิทธิบัตร หรือมีแต่ไม่เพียงพอตอบสนองความต้องการด้านสาธารณสุขของตนในโรคที่ก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขของประเทศให้ได้รับสิทธิประโยชน์สามารถบังคับใช้สิทธินำเข้า ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ยาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยได้รับยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตรยา


SPUCHONBURI

จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ความตกลง TRIPS เนื่องจากมิได้มีบทบัญญัติกำหนดให้สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งการใช้มาตราการบังคับใช้สิทธิต่อศาลหรือองค์กรระดับสูงได้ ซึ่งเป็นการขัดกับหลักเกณฑ์ข้อ 31 (i) ของความตกลง TRIPS และการเสนออัตราค่าตอบแทนให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตร ซึ่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กำหนดให้รัฐเสนอค่าตอบแทนแก่ผู้ทรงสิทธิบัตร โดยนำบทบัญญัติตามมาตรา 50 มาบังคับใช้โดยอนุโลมนั้นขาดความชัดเจน อาจเกิดปัญหาการตีความในทางปฏิบัติได้ จึงควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้ชัดเจนว่ารัฐสามารถใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิในกรณีต่างๆ ตามมาตรา 51 ได้โดยไม่ต้องเจรจากำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ทรงสิทธิบัตรก่อน

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมให้รองรับกับความตกลง TRIPS ที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วย โดยกำหนดข้อยกเว้นมิให้นำมาตรา 50 (4) ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับกับการใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิในกรณียารักษาโรค

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะเร่งแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติมาตรการบังคับใช้สิทธิของกฎหมายสิทธิบัตรไทยให้มีความสอดคล้องกับความตกลง TRIPS ที่แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิและส่งเสริมการเข้าถึงยารักษาโรคให้แก่ประเทศไทยมากที่สุด

SPU CHONBURI